

فلاحت عباسیان پس از یک قرن فرمانروایی، ضعیف شد و فلغا در اداره قلم
رو پهناور

خود ناتوان بودند. از اینرو،

شرایط مناسبی برایشکیل سلسله های ایرانی به وجود آمد

۲- در زمان سلطه عباسیان بر ایران (بین قرن ۳ تا ۵ هجری) کدام
سلسله ها بر بخشهایی از ایران حکمت می کردند؟

سلسله های طاهریان، صفاریان، علویان، سامانیان و آل بویه، مهمترین سلسله
ه های

ایرانی بودند که در فاصله قرن های سوم تا پنجم هجری بر بخشهایی از ایران
حکومت می کردند. این سلسله ها به جز علویان طبرستان، ریشه و تبار ایرانی
داشتند. آنها به تدریج به حکومت عباسیان بر ایران پایان دادند.

۳- سلسله های طاهریان، صفاریان، علویان، سامانیان و آل بویه چگونه
به قدرت رسیدند و روابط آنها با فلغای عباسی چگونه بود؟

* طاهر ذوالیمینین مؤسس سلسله طاهریان و امیر اسماعیل
سامانی مؤسس سلسله سامانیان به فرمان و تأیید مأمون عباسی به قدرت
رسیدند . رابطه دوستانه با خلیفه داشتند و در اداره امور مستقل بودند.
* یعقوب لیث مؤسس سلسله صفاریان بدون اجازه خلیفه عباسی و با حمایت
مردم و گروه عیاران به قدرت رسید و او دشمن خلیفه بود.
* علویان به دلیل پیروی از مذهب شیعه از حکومت عباسیان اطاعت نمی
کردند و دشمن خلیفه عباسی بودند.
* آل بویه پس از تصرف بغداد خلفای عباسی را مجبور به اطاعت از خود کرد.

۴- کدام سلسله ها پیرو مذهب شیعه بودند و چه اقداماتی انجام شد؟
علاوه بر علویان طبرستان، آل بویه نیز پیرو مذهب شیعه بودند. در دوران حکومت آنها،

معارف و فرهنگ شیعه در ایران مورد توجه قرار گرفت و گسترش یافت
به دستور فرمانروایان آل بویه به خصوص عضدالدوله که مشهورترین فرمانروای
آل بویه بود، حرم مطهر امامان : در نجف، کربلا و کاظمینبازسازی شد و مراسم

روز عید غدیر و مجالس سوگواری امام حسین(ع) با شکوه برگزار می شد.

۵- تأثیر اسلام بر فرهنگ ایرانی و تأثیر دانشمندان ایران بر اسلام چگونه بود؟

اسلام روح و جان تازه‌ای به جامعه و فرهنگ ایرانی دمید و به آنتنرک و پویایی

خاصی بخشید. ایرانیان سابقه‌ای

طولانی در علم و دانش و هنر داشتند؛ آنان پس از پذیرش اسلام، از تمام توان

و استعداد خود برای پیشرفت و گسترش فرهنگ و تمدن اسلامی، استفاده کردند. ایرانیان مسلمان در تأسیس و

گسترش معارف اسلامی، علوم انسانی و علوم تجربی، هنر و ادبیات پیشگام بودند

۶- عالمان و دانشمندان مسلمان ایرانی در چه رشته‌هایی آثار سودمندی ارائه کردند؟

در معارف اسلامی، تفسیر قرآن، فلسفه، تاریخ، جغرافیا و موسیقی
ایرانیان حتی در زبان و ادبیات عربی نیز پیشتاز بودند و قواعد صرف و نحو و
دستور زبان و ادبیات عربی توسط ادیبان ایرانی تدوین شد.

۷- افرادی چون عبدالله بن مُقَفَّع در انتقال میراث ادبی و تاریخی ایران
باستان به جامعه اسلامی در قرون نخست هجری چه نقشی داشتند؟
. نویسندگان و مترجمان ایرانی مانند عبدالله بن مُقَفَّع [مشهور به روزبه ایرانی
]، کتاب هایی

را در موضوع تاریخ پادشاهان و قهرمانان کهن ایران و نیز اندرزنامه
ها و آداب کشورداری از زبان پهلوی به زبان عربی ترجمه کردند.

۸- کدام سلسله ها نقش بیشتری در رونق و شکوفایی فرهنگ و تمدن
ایرانی - اسلامی داشتند؟

سامانیان و آل بویه بیشتر فرمانروایان این سلسله ها به علم و ادب علاقه
مند بودند و برای عالمان، دانشمندان و ادیبان، ارزش و احترام
فراوانی قائل می شدند

. پایتفت این سلسله

ها، مرکز دانش و ممل پژوهش بزرگان علم و ادب بود. وزیرانی که در آن ز

مان امور کشور را اداره می

کردند، اغلب مردانی با فرهنگ و دانش دوست بودند. برخی از آنان مانند

فاندرانیبیهانی و فاندان بلعمی (وزیران سامانیان) در شمار عالمان و ادیبانامدا

ر قرار داشتند.

۹- دو وزیر دانشمند دوره سامانیان را نام ببرید.

بلعمی - بیهانی

۱۰- زبان اداری و زبان گفتاری پس از ورود اسلام به ایران چه بود؟

پس از ورود اسلام به ایران تا مدت ها، عربی، زبان اداری ایران بود. فرما ز

ها و نامه های اداری به زبان عربی نوشته می

شد و دانشمندان نیز کتابهای خود را به عربی می

نوشتند. مردم ایران اگرچه به عربیبه عنوان زبان قرآن احترام می

گذاشتند، اما همچنان به زبان فارسی، سخن می گفتند.

۱۱- از چه زمانی توجه به زبان فارسی بیشتر و رونق ادبیات فارسی آغاز شد؟

از قرن سوم هجری به بعد، در نتیجه علاقهٔ امیران و وزیران، حکومت‌های صفاریان و سامانیان به فرهنگ و زبان ایرانی، رونق ادبیات فارسی آغاز شد.

رودکی، پدر شعر فارسی با تشویق و حمایت سامانیان، اشعار خود را سرود. فردوسی نیز در اواخر دورهٔ سامانیان، سرودن شاهنامه را آغاز کرد.

۱۲- معماری ایران در دوره اسلامی چگونه بود و در کدام بناها هنر و معماری ایرانی به چشم می‌خورد؟

معماری و هنر ایران در دوران اسلامی در ادامه معماری عصر باستان بود. مساجد از نخستین جلوه

های مهم معماری ایرانی اسلامی بودند. برخی از مساجد در ابتدای ورود اسلام به ایران بر اساس اصول معماری دوره ساسانی ساخته شدند. آرامگاه‌ها،

جلوه شکوهمند دیگری از میراث معماری ایرانی اسلامی به شمار می
روند. آرامگاه امیراسماعیل
سامانی در بفارا و آرامگاه قابوس و شمگیر در گنبد قابوس از آن جمله اند.

درس ۱۳

۱- سه سلسه ترک تبار که از اواخر قرن ۴ تا اوایل قرن ۷ در ایران
حکومت کردند را نام ببرید.

غزنویان - سلجوقیان - فوارزمشاهیان

۲- غزنویان که بودند و چرا به این نام مشهور شدند؟

غزنویان دودمانی ترک تبار بودند که چون حکومت خود را از
شهر غزنین (غزنه) آغاز کردند به این نام مشهور شدند.

۳- غزنویان چگونه پس از سامانیان به قدرت رسیدند؟